

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

8 novembre 2023

PROPOSITION DE LOI

**modifiant le Code des impôts
sur les revenus 1992 en ce qui concerne
la clarification de la notion
de “construction artificielle”**

Amendements

Voir:

Doc 55 **3188/ (2022/2023)**:

- 001: Proposition de loi de Mme Cornet et M. Vanbesien.
- 002: Amendement.
- 003: Avis du Conseil d'État.

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

8 november 2023

WETSVOORSTEL

**tot wijziging van het Wetboek
van de inkomstenbelastingen 1992
voor wat de verduidelijking van het begrip
“artificiële constructie” betreft**

Amendementen

Zie:

Doc 55 **3188/ (2022/2023)**:

- 01: Wetsvoorstel van mevrouw Cornet en de heer Vanbesien.
- 002: Amendement.
- 003: Advies van de Raad van State.

10559

N° 2 de Mme **Cornet** et M. **Vanbesien**

Art. 2

Remplacer cet article par ce qui suit:

“Art. 2. L'article 2, § 1er, du Code des impôts sur les revenus 1992 est complété par un 20°, rédigé comme suit:

“20° Construction artificielle Par construction artificielle, on entend une construction ou une série de constructions qui n'est pas mise en place pour des motifs commerciaux valables qui reflètent la réalité économique.””

JUSTIFICATION

Cette disposition vise à insérer une définition légale de la notion “construction artificielle” parmi les définitions du Code des impôts sur les revenus 1992 (CIR92). Sa formulation est suggérée par le SPF Finances dans son avis sur la présente proposition de loi, et est identique à la définition du montage non authentique prévue à l'article 6, point 2, de la directive (UE) 2016/1164 du 12 juillet 2016 du Conseil établissant des règles pour lutter contre les pratiques d'évasion fiscale qui ont une incidence directe sur le fonctionnement du marché intérieur. Cette définition permet de faire référence aux concepts européens en matière de lutte contre la fraude et l'évasion fiscales et ainsi de tendre vers l'harmonisation des concepts utilisés dans la législation fiscale belge.

Par construction artificielle, il y a donc lieu d'entendre une construction ou une série de constructions qui n'est pas mise en place pour des motifs commerciaux valables qui reflètent la réalité économique. Afin de prouver que la construction a été mise en place pour des motifs commerciaux valables qui reflètent la réalité économique, le contribuable doit, d'une part, démontrer que des motifs commerciaux valables sont à la base de la constitution de la construction étrangère (ou, en d'autres termes, que celle-ci n'a pas été mise en place pour obtenir à titre d'objectif principal ou au titre d'un des objectifs principaux l'obtention d'un avantage fiscal allant à l'encontre de l'objet ou de la finalité du droit fiscal applicable (en référence à la clause anti-abus de la même directive)) et, d'autre part, démontrer, au moyen d'éléments objectifs et vérifiables, l'existence physique de la construction étrangère en termes de locaux, de personnel et d'équipement.

Nr. 2 van mevrouw **Cornet** en de heer **Vanbesien**

Art. 2

Dit artikel vervangen als volgt:

“Art. 2. Artikel 2, § 1, van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 wordt aangevuld met een bepaling onder 20°, luidende:

“20° Artificiële constructie Onder artificiële constructie wordt verstaan een constructie of een reeks van constructies die niet is opgezet op grond van geldige zakelijke redenen die de economische realiteit weerspiegelen.””

VERANTWOORDING

Deze bepaling beoogt een wettelijke omschrijving van het begrip “artificiële constructie” toe te voegen aan de definities van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 (WIB 92). De formulering ervan is afkomstig uit het advies van de FOD Financiën over dit wetsvoorstel en stemt overeen met de definitie van de als kunstmatig beschouwde constructie in artikel 6, lid 2, van Richtlijn (EU) 2016/1164 van de Raad van 12 juli 2016 tot vaststelling van regels ter bestrijding van belastingontwijdingspraktijken welke rechtstreeks van invloed zijn op de werking van de interne markt. Die definitie biedt de mogelijkheid om te verwijzen naar de Europese begrippen inzake fraudebestrijding en belastingontwijking, met het oog op harmonisatie van de begrippen die worden gebruikt binnen de Belgische fiscale wetgeving.

Onder “artificiële constructie” dient dus te worden begrepen: een constructie of een reeks van constructies die niet is opgezet op grond van geldige zakelijke redenen die de economische realiteit weerspiegelen. Om te bewijzen dat de constructie werd opgezet op grond van geldige zakelijke redenen die de economische realiteit weerspiegelen, moet de belastingplichtige enerzijds aantonen dat geldige zakelijke redenen ten grondslag liggen aan het opzetten van de buitenlandse constructie (met andere woorden dat die constructie niet werd opgezet met als hoofddoel of als een van de hoofddoelen een belastingvoordeel te verkrijgen dat het doel of de toepassing van het toepasselijke belastingrecht ondermijnt (in het licht van de antisubsidieregule van dezelfde richtlijn)), en anderzijds dat de buitenlandse constructie fysiek bestaat, aan de hand van objectieve en verifieerbare elementen (lokale, personeel en uitrusting).

La présente proposition de loi n'a par ailleurs aucun impact sur les autres conditions prévues à l'article 198, § 1er, 10°, du CIR92 pour la déductibilité des paiements effectués vers des États visés à l'article 307, § 1er/2, alinéa 1er, du CIR92 ni sur la charge de la preuve qui reposera bien sur le contribuable, comme c'est déjà le cas sous l'égide de la législation actuelle.

Cécile Cornet (Ecolo-Groen)
Dieter Vanbesien (Ecolo-Groen)

Dit wetsvoorstel heeft voorts geen weerslag op de andere voorwaarden vermeld in artikel 198, § 1, 10°, van het WIB 92. Laatstgenoemde bepaling betreft de aftrekbaarheid van betalingen naar de Staten die worden bedoeld in artikel 307, § 1/2, eerste lid, van het WIB 92. Evenmin heeft het gevolgen voor de bewijslast, die zoals in de vigerende wetgeving op de belastingplichtige blijft rusten.

N° 3 de Mme **Cornet** et M. **Vanbesien**

Art. 2/1 (*nouveau*)

Insérer un article 2/1, rédigé comme suit:

“Art. 2/1. L'article 115, § 2, de la loi-programme du 2 août 2002 est complété par un 5°, rédigé comme suit:

“5° Par construction artificielle, on entend une construction ou une série de constructions qui n'est pas mise en place pour des motifs commerciaux valables qui reflètent la réalité économique.””

JUSTIFICATION

Cette disposition vise à insérer une définition unique de la notion “construction artificielle” en matière fiscale, y compris pour les dispositions non codifiées dans le Code des impôts sur les revenus 1992, comme demandé par le SPF Finances dans son avis. La législation ici modifiée concerne la taxe tonnage. Il est pour le surplus renvoyé à la justification de l'amendement n° 2.

Cécile Cornet (Ecolo-Groen)
Dieter Vanbesien (Ecolo-Groen)

Nr. 3 van mevrouw **Cornet** en de heer **Vanbesien**

Art. 2/1 (*nieuw*)

Een artikel 2/1 invoegen, luidende:

“Art. 2/1. Artikel 115, § 2, van de programmawet van 2 augustus 2002 wordt aangevuld met een bepaling onder 5°, luidende:

“5° Onder ‘artificiële constructie’ dient te worden begrepen: een constructie of een reeks van constructies die niet is opgezet op grond van geldige zakelijke redenen die de economische realiteit weerspiegelen.””

VERANTWOORDING

Deze bepaling beoogt een eenduidige definitie van het begrip “artificiële constructie” op te nemen op fiscaal gebied, ook voor de bepalingen die niet in het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 zijn opgenomen, zoals de FOD Financiën in zijn advies had gevraagd. De beoogde wijziging van de wetgeving betreft de tonnagebelasting. Voor het overige wordt verwezen naar de verantwoording van amendement nr. 2.

N° 4 de Mme **Cornet** et M. **Vanbesien**

Art. 2/2 (nouveau)

Insérer un article 2/2, rédigé comme suit:

“Art. 2/2. L'article 67 de la loi-programme du 10 août 2015 est complété par un 6°, rédigé comme suit:

“6° construction artificielle: une construction ou une série de constructions qui n'est pas mise en place pour des motifs commerciaux valables qui reflètent la réalité économique.””

JUSTIFICATION

Cette disposition vise à insérer une définition unique de la notion “construction artificielle” en matière fiscale, y compris pour les dispositions non codifiées dans le Code des impôts sur les revenus 1992, comme demandé par le SPF Finances dans son avis. La législation ici modifiée concerne la taxe Diamant. Il est pour le surplus renvoyé à la justification de l'amendement n° 3.

Cécile Cornet (Ecolo-Groen)
Dieter Vanbesien (Ecolo-Groen)

Nr. 4 van mevrouw **Cornet** en de heer **Vanbesien**

Art. 2/2 (nieuw)

Een artikel 2/2 invoegen, luidende:

“Art. 2/2. Artikel 67 van de programmawet van 10 augustus 2015 wordt aangevuld met een bepaling onder 6°, luidende:

“6° artificiële constructie: een constructie of een reeks van constructies die niet is opgezet op grond van geldige zakelijke redenen die de economische realiteit weerspiegelen.””

VERANTWOORDING

Deze bepaling beoogt een eenduidige definitie van het begrip “artificiële constructie” op te nemen op fiscaal gebied, ook voor de bepalingen die niet in het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 zijn opgenomen, zoals de FOD Financiën in zijn advies had gevraagd. De beoogde wijziging van de wetgeving betreft het belastingstelsel dat van toepassing is op ondernemingen uit de diamantsector. Voor het overige wordt verwezen naar de verantwoording van amendement nr. 3.

N° 5 de Mme **Cornet** et M. **Vanbesien**

Art. 2/3 (*nouveau*)

Insérer un article 2/3, rédigé comme suit:

“Art. 2/3. Dans le texte français de l’article 68, modifié en dernier lieu par la loi du 5 juillet 2022, les mots “constructions juridiques” sont remplacés par les mots “constructions artificielles”.”

JUSTIFICATION

Cet article a pour objectif de corriger une divergence entre les textes francophone et néerlandophones dans la loi programme du 10 août 2015 telle qu’elle a été modifiée par la loi du 5 juillet 2022.

Le renvoi à la notion de construction juridique en lieu et place de la notion de construction artificielle dans la version francophone du texte n’est en effet aucunement justifié dans l’exposé des motifs de la loi du 5 juillet 2022 tandis que c’est bien la notion “artificielle constructie” qui est utilisée dans la version néerlandophone du texte. C’est également la notion de construction artificielle qui est utilisée dans les dispositions similaires introduites dans la loi-programme du 2 août 2002 par la loi du 5 juillet 2022.

Il faut en conclure qu’il s’agit d’une erreur et que l’intention du législateur a toujours été de faire référence aux constructions artificielles, comme c’est le cas dans les autres dispositions fiscales relatives au traitement des paiements soumis à l’obligation de déclaration prévue à l’article 307, § 1er/2, du Code des impôts sur les revenus 1992.

Cécile Cornet (Ecolo-Groen)
Dieter Vanbesien (Ecolo-Groen)

Nr. 5 van mevrouw **Cornet** en de heer **Vanbesien**

Art. 2/3 (*nieuw*)

Een artikel 2/3 invoegen, luidende:

“Art. 2/3. In de Franse tekst van artikel 68, het laatst gewijzigd bij de wet van 5 juli 2022, worden de woorden “constructions juridiques” vervangen door de woorden “constructions artificielles”.”

VERANTWOORDING

Dit artikel beoogt een discrepantie weg te werken tussen de Franse en de Nederlandse tekst van de programmawet van 10 augustus 2015 zoals gewijzigd bij de wet van 5 juli 2022.

De verwijzing naar de Franse term “*constructions juridiques*” in plaats van “*constructions artificielles*” wordt immers helemaal niet verantwoord in de memorie van toelichting van de wet van 5 juli 2022, terwijl er in het Nederlands wel degelijk “artificiële constructies” staat. De term “*construction artificielle/artificiële constructie*” wordt tevens gebruikt in de soortgelijke bepalingen die bij de wet van 5 juli 2022 zijn ingebracht in de programmawet van 2 augustus 2002.

Daaruit kan men opmaken dat het een vergissing betreft en dat de wetgever altijd de bedoeling heeft gehad te verwijzen naar artificiële constructies, zoals het geval is in de andere fiscale bepalingen betreffende de behandeling van de betalingen die zijn onderworpen aan de aangifteplicht bedoeld in artikel 307, § 1/2, van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992.

N° 6 de Mme **Cornet** et M. **Vanbesien**

Art. 2/4 (*nouveau*)

Insérer un article 2/4, rédigé comme suit:

“Art. 2/4. Les conséquences de l’introduction d’une définition de la notion de construction artificielle introduite par la présente loi feront l’objet d’une évaluation par le service de Coordination antifraude du SPF Finances en 2029 dans un rapport transmis au Parlement.”

JUSTIFICATION

Cette disposition charge le service de Coordination anti-fraude du SPF Finances (dit “CAF”) de réaliser une évaluation des conséquences de l’introduction de la définition de “construction artificielle” afin de déterminer si elle a permis de lutter plus efficacement contre l’évasion fiscales, tout en procurant la nécessaire sécurité juridique aux contribuables.

Cécile Cornet (Ecolo-Groen)
Dieter Vanbesien (Ecolo-Groen)

Nr. 6 van mevrouw **Cornet** en de heer **Vanbesien**

Art. 2/4 (*nieuw*)

Een artikel 2/4 invoegen, luidende:

“Art. 2/4. De gevolgen van de bij deze wet tot stand gebrachte invoering van een definitie van het begrip “artificiële constructie” zullen in 2029 door de dienst Coördinatie Anti-Fraude van de FOD Financiën worden geëvalueerd in een verslag dat aan het Parlement zal worden voorgelegd.”

VERANTWOORDING

Deze bepaling beoogt de dienst Coördinatie Anti-Fraude (CAF) van de FOD Financiën te belasten met een evaluatie van de gevolgen van de invoering van de definitie van “artificiële constructie”, teneinde na te gaan of daardoor belastingontwijking doeltreffender wordt bestreden en de belastingplichtigen toch de nodige rechtszekerheid wordt geboden.

N° 7 de Mme **Cornet** et M. **Vanbesien**

Art. 3

Remplacer cet article par ce qui suit:

“Art. 3. La présente loi entre en vigueur le jour de sa publication au Moniteur Belge et est applicable aux paiements liés à une période imposable qui n’est pas encore clôturée à ce moment.”

JUSTIFICATION

Cette formulation est conforme à la proposition du Conseil d’État, et a pour but de viser tous les paiements effectués vers des paradis fiscaux dès lors que la période imposable à laquelle ils se rattachent n’est pas encore clôturée au moment de son entrée en vigueur, y compris par exemple dans le chef des sociétés qui tiennent leur comptabilité autrement que par année comptable. Elle permet également d’éviter un éventuel effet d’aubaine dans le chef de sociétés qui seraient dissoutes avant l’entrée en vigueur de la présente proposition de loi.

Une entrée en vigueur immédiate, plutôt qu’à partir du 1er janvier 2024, se justifie dès lors par la nécessité de renforcer sans délai la législation belge de lutte contre la fraude fiscale. Toute rétroactivité juridique est néanmoins évitée afin de respecter le principe de la sécurité juridique.

Cécile Cornet (Ecolo-Groen)
Dieter Vanbesien (Ecolo-Groen)

Nr. 7 van mevrouw **Cornet** en de heer **Vanbesien**

Art. 3

Dit artikel vervangen als volgt:

“Art. 3. De huidige wet treedt in werking op de dag van haar publicatie in het Belgisch Staatsblad en is van toepassing op betalingen verbonden aan een belastbaar tijdperk dat op dat ogenblik nog niet afgesloten is.”

VERANTWOORDING

Deze verwoording heeft tot doel alle betalingen aan belastingparadijzen te treffen zodra de belastbaar tijdperk waar ze mee verbonden zijn nog niet afgesloten is op het ogenblik van haar inwerkingtreding, inclusief bijvoorbeeld in hoofde van vennootschappen die hun boekhouding anders dan per kalenderjaar houden. Ze laat ook toe om enige voordeel te vermijden in hoofde van vennootschappen die voor de inwerkingtreding van dit wetsvoorstel ontbonden zouden worden.

Een onmiddellijke inwerkingtreding, eerder dan vanaf 1 januari 2024, is bijgevolg verantwoord door de noodzaak om de Belgische wetgeving tegen de fiscale fraude zonder termijn te versterken. Enige juridische retroactiviteit is echter vermeden om het principe van rechtszekerheid na te leven.